

Hogyan viszonyuljunk a városhoz?

Lekció: Zsolt 24/Textus: 1Kor 8.

2016. május 1.

A mai szakasz azzal a kérdéssel szembesít bennünket, hogyan viszonyuljunk a városhoz, a városban elérhető lehetőségekhez, életmódokhoz, ahhoz a kultúrához, amelyben élünk. Hogyan van jelen Isten gyülekezete abban a közösségben, amelyben, és amelyből Isten az evangélium által elhívta, kihívta őket, hogy saját népe legyenek? Alapvetően két szélsőség között kell az apostollal együtt keresnünk az evangélium útját: az egyik a kultúra teljes démonizálása, "minden bűnös, szennyes, veszélyes, ami az ún. világban van"; a másik pedig a kultúra iránti teljes elfogultság, ti. amikor valaki kritikátlanul alkalmazkodik.

Egy nagyvárosban minden megtalálható. Ha egy faluban él egy különc ember, valószínű, egyedül marad különcségével, elszigetelődik. A városban lesz még 100 másik, hasonlóan különc, és ezért közösen létrehoznak valamit, különcségük megjelenik, közösséget formál, kultúrát teremt. Direkt a "különc" szót használom, mert ez a kifejezés etikai értelemben semleges. Lehet a falusi különc egy olyan ember, akit a világűr titkai érdekelnek, és ezért éjszakánként az eget kémleli, vagy valaki, aki soha nem látott vad színekkel kezd el festeni. Az otthonukban nem értik meg őket, de a városban elismert emberek lesznek, és másokkal együtt izgalmas és új dolgokat hoznak létre. Lehet, hogy a faluban maradván egy homoszexuális orientációjú ember egyszerűen csak egyedül él, és talán senki nem tudja, miért nem házasodik. A városban viszont meleg bárók és egyéb közösségi lehetőségek adóttak számára. Egy nagyvárosban minden megtalálható, és ez mindig azzal a kérdéssel szembesíti a keresztény gyülekezetet, hogyan viszonyuljon mindahhoz, ami a városban történik, miközben ők is ebben a városban élnek. A következő pontok mentén gondoljuk ezt végig:

1. A korinthusi helyzet
2. A keresztény szabadság
3. Visszaélés a keresztény szabadsággal
4. A végső mérce

1. A korinthusi helyzet

A probléma, amit az apostol címez, a bálványáldozati hús kérdése. A korabeli világban a piacokon legnagyobb részt olyan húst lehetett vásárolni, amelyek előzőleg bálványoknak feláldozott állatokból származtak. Hogyan viszonyuljanak ennek a húsnak a fogyasztásához azok, akik most már nem a bálványokat, hanem Jézus Krisztust vallják Istennek? De a kérdés ennél még bonyolultabb volt. A városban számos oltár és templom volt, a helyi istenek és istennők tiszteletére, ahová a családok együtt mentek el, bemutatták az áldozatot, majd annak egy részét más jelenvalókkal együtt közösen fogyasztották el a templomokban (ezek maradéka került a piacokra). Ezekhez a közös nagy ünneplésekhez, bálványimádáshoz gyakran szélsőséges orgia kapcsolódott, ivászáttal és szexuális kicsapongással. Ugyanakkor ezek az

ünnepek a mindennapi élet részét alkották, összefüggésben voltak a társadalmi kapcsolatok ápolásával. Bizonyos ünnepeken részt venni önmagában is privilégiumnak számított.

A kérdés a korinthusi gyülekezetben, hogy Jézus követői hogyan viszonyuljanak a város életének ezen részéhez? Amint mi is kérdeztük, hogyan viszonyuljunk a kultúrához? A korabeli zsidóság távol tartotta magát a bálványáldozati hústól. Ha nem volt megfelelő zsidó mészáros, akkor inkább vegetáriánus módon éltek. Amint tudjuk, a korinthusi gyülekezetben voltak olyanok, akik zsidóként lettek Jézus követői, és ők nyilván folytatták ezt a gyakorlatot. A gyülekezet többsége azonban pogány háttérből tért meg. Mi legyen velük? Hagyják el a húst, ha a piacokon bálványáldozati húst lehet csak kapni? Hogyan viszonyuljanak a korábban megélt bálványáldozati ünnepekhez, orgiákhoz? A kérdések egészen húsbavágók, hiszen az életmódjukról, a napi szokásaikról, a kapcsolataikról van szó. Az evangélium, amikor elérkezik emberek életébe, mindig ilyen kérdésekkel szembesít. Hogyan viszonyuljunk ahhoz, ahogy korábban éltünk? Mi az, ami helyénvaló, és mi az, amiben változásra hív? Mi az, ami értelmetlen, és mi az, ami befolyásolja az Istennel újonnan létrejött kapcsolatot? Ezek a kérdések, az evangélium és kultúra kérdései, mindig, minden korban, minden földrajzi helyen, újra és újra felvetődnek. Lássuk, milyen választ ad Pál a kihívásra.

2. A keresztény szabadság

"Ami tehát a bálványáldozati hús evését illeti, tudjuk, hogy nincs bálvány a világon, és hogy Isten sincs más, csak egy" - írja az apostol. Pál itt egyértelműen a korinthusiak kérdésére utal; talán egy levélre, amely tőlük érkezett. Bibliamagyarázók egybehangzó véleménye, hogy a "nincs bálvány a világon, és Isten sincs más, csak egy" egy - a már korábban olvasottakhoz hasonló - korinthusi szlogen volt, amellyel egyes tanítók foglalták össze az álláspontjukat. A korinthusiak ismerete (ezzel a kifejezéssel még foglalkozunk), tudása tehát az, hogy a bálványok semmik, nem léteznek, csak az egyetlen élő Isten az igaz, a valóságos, az egyedül létező. Ezt az apostol is megerősíti, amikor így vall: *"nekünk egyetlen Istenünk az Atya, akitől van a mindenség, mi is őérte, és egyetlen Urunk Jézus Krisztus, aki által van a mindenség, és mi is őáltala."* Mi következik ebből? Mi következik abból, hogy Istentől van a teremtett világ, és Jézus által létezik minden, ami létrejött, valamint mi is Jézus által vagyunk? Az, hogy nem kell félni attól, hogy megeszed a húst, amit bálványoknak áldoztak fel. Azt, hogy szabad vagy, és bátran ehetsz abból a húsból (vö. 10.25-27). És ez az apostol egyik üzenete mind a korinthusiaknak, mind a római gyülekezetnek (Róm. 14 - a korabeli kereszténység egyik nagy kérdése volt ezt).

Keresztény szabadság - mert Istené a világ és annak teljessége. A teremtett világ ura Isten, és ezért azzal a szabadsággal tekinthetünk a kultúrára, minden kultúrára, hogy abban sok minden a teremtő Isten ajándéka. A Teremtő és a Megváltó Isten valóságából, hatalmából nagyfokú szabadság fakad Isten gyermekeinek arra nézve, ahogy élnek a világ lehetőségeivel, ahogyan részt vesznek abban, ami a városukban van. Ezen a ponton a keresztény egyház egy részének megújulásra, szabadságának újra felismerésre van szüksége. Fel nem tudom említeni, hogy mennyi olyan vitával találkozhatunk csak az elmúlt évtizedekben, amelyek ennek a szabadságnak a teljes hiányáról szólnak, és amelyek mögött rettegő, a világ minden sarkában sötétséget és ördögöt sejtő emberek vannak. Egyesek a keresztény pop- vagy rockzenét látják

tisztátalannak, mások a szórakozás bizonyos formáitól óvnának (pl. tánc...), megint mások bizonyos gyógymódokban vélnek démoni befolyást (homeopátia -és most nem a hagyományos orvoslás oldaláról érkező kritikáról beszélek, hanem arról, hogyan árthat a homeopátia spirituálisan...). Hamarosan rátérek arra, ahol a korinthusiak súlyosan hibáztak, de egyelőre maradjunk meg ennél a pontnál: a Teremtő és Megváltó Isten hatalmának és szeretetének ismerete, és a vele való közösség nem munkálja azt, hogy a kultúra iránt alapvető gyűlölettel, félelemmel, elutasítással éljünk. Istennek sok ajándéka van a városban! És ezt akkor is hangsúlyozni kell, ha vannak olyan jelenségek, amelyekről nem könnyű kimondani, hogy hova tartoznak.

3. Visszaélés a keresztény szabadsággal

Hol van akkor a határ - kérdezhetjük? És a kérdés jogos, nehéz, hiszen a keresztény szabadság könnyen torzul szabadosságba, amint Korinthusban is. Tudniillik egy dolog szabad lelkiismerettel enni a húsból, amit bálványoknak áldoztak, és egy más dolog keresztényként továbbra is részt venni magán a bálványáldozati ünnepen. És ez az a pont, ahol Pál szembesíti a korinthusiakat. Lássuk ezt e helyzetet és az apostol gondolatmenetét részletesebben.

A korinthusiak jelmondata ebben a kérdésben tehát az, hogy "nincs bálvány a világon, és Isten sincs más, csak egy", azaz a bálványok emberek által kitalált semmik, hiszen csak egy valós Isten van. Éppen ezért, gondolják, nincs semmi probléma azzal, hogy továbbra is részt vegyenek a bálványáldozati vacsorákon, akár csak a társadalmi státuszuk megőrzése miatt. Pál azonban ezen a ponton rámutat, hogy míg a bálványok valóban semmik, a bálványok mögött démoni valóság áll, és *"nem ihattok az Úr poharából is, meg az ördögök poharából is, nem lehettek részesei az Úr asztalának is, meg az ördögök asztalának is."* (10.21, vö. 8.10) Azzal, hogy részt vesznek az áldozati ünnepen, démonokkal kerülnek közösségbe.

A korinthusiak azonban, feltételezés szerint, úgy gondolják, hogy ettől mentesek. Erre is volt egy szlogen: *"mindnyájunkak van ismerete..."*. Azaz nagyon fontos számukra az ismeret, a tudás, hogy a bálvány semmi, az Úr az egyetlen, és ezen ismeret, ezen tudás mutatkozik meg szerintük abban, hogy ők igenis részt vesznek a bálványáldozati ünnepen. Lehet, hogy úgy gondolták, hogy mivel Isten egy, ezért valójában minden helyi isten és istennő ugyanannak az Úrnak a kifejezése, mindegyik mögött valójában ő áll - ez az ismeret, tudás ma is különösen népszerű. Mindegy, minek nevezed Istent, a lényeg ugyanaz, mondják sokan.

Ugyanakkor ennél még több kirajzolódik erről a csoportól, ami tovább mélyíti a gondolkodásunkat a gyülekezet és kultúra viszonyáról. A korinthusiak számára az ismeret és a bölcsesség különösen fontos volt. Egyrészt az apostol is elismeri, hogy Isten megajándékozta őket az ismeret ajándékával (1.5), másrészt úgy tűnik, hogy itt már ez az ismeret elszabadult, és nem szolgálta Isten ügyét: *"az ismeret felfuvalkodottá tesz, a szeretet pedig épít."* Miről van szó? A görög kultúrában az ismeret, a bölcsesség volt az egyik legtöbbre értékelt tulajdonság, erény. Ebben tetszelegnek a korinthusiak, csak ezt egyfajta keresztény ismeretben való tetszélgsébe, büszkeségbe váltották át. Aminek a lényege, hogy egyeseknek megvan ez a különleges ismerete, ők a többiek felett állnak, és ez az ismeretük éppen abban mutatkozik meg, hogy részt vesznek a bálványáldozatban. Ők tehát esznek, és ez jelzi, hogy magasabb

rendű, érettebb keresztények, mint akik nem esznek, hiszen ők szabadok arra, amire a kevésbé haladók nem szabadok. És akkor egyszer csak Pál azt mondja ezeknek a szuper lelki keresztényeknek, akik az ismeret ajándéka által önmaguk erejében és szabadságában fürdőznek, hogy *"az ismeret felfuvalkodottá tesz."* A ti nagy lelki érettségetek, ismeretetek nem más, mint egy felfújott lufi. Hogyan gondolhatjátok, hogy ezzel közelebb vagytok Istenhez? Nem látjátok, hogy démonokkal kerültök közösségbe? Ez a keresztény szabadság paródiája, hiszen felfuvalkodottságokban nem veszitek észre, hogy amit tesztek nem szabadság, hanem kőkemény büszkeség és tévelygés? Nem Istent imádjátok, hanem mindazt, amit ismeret és szabadság alatt értetek.

És mindjárt itt van a másik oldal. Nem pusztán maguk tévelyedtek el, mert az ismeret lett a bálványuk, hanem mindezzel együtt súlyosan megrontják azokat a testvéreiket, akikért Jézus meghalt, de ők lenézik őket. Miért? Azért, mert akik a pogányság sötétségéből szabadultak ki, azok egy részének ijesztő még csak gondolni is arra, hogy újra részt vegyenek a pogány ünnepben, de akár csak a bálványok számára feláldozott hús fogyasztásában. Ezek az emberek évekig benne éltek az orgiákban, amikor ették a húst, itták a bort, és közben ott sétáltak körülöttük fiúk és lányok, akik az istenségnek szánt extra pénzért bármire képesek voltak. Az egészet átjárta a félelemnek, a titokzatosságnak, a sötétségnek az érzése. Valójában azt élték meg, hogy az istenekkel vannak közösségben. Vajon mi mindent jelentett ezeknek az embereknek már akár csak érezni a hús illatát, vagy visszamenni arra a helyre, ahol ezt évekig gyakorolták? Mi minden indult be az emlékeikben, a fantáziájukban, akaratuk ellenére? A korinthusi erősek a maguk nagy szabadságával ezeket botránkoztatják meg, sodorják bele abba, amit azok nem szeretnének tenni. Ezzel pedig vesztüket okozzák, lelkiismeretüket megsértik, és így - szabadságukra hivatkozva - vétkeznek testvéreik és így Jézus ellen: *"Így amikor a testvérek ellen vétkeztek, és erőtlen lelkiismeretüket megsértitek, Krisztus ellen vétkeztek."*

Ha ilyen könnyen torzul a keresztény ismeret és szabadság, mi vezéreljen minket? Ha ilyen könnyen elsodródhatunk az igaz istenismerettől, vagy megbotránkoztatjuk, romlására lehetünk testvérünknek, akiért Jézus meghalt, mi segíthet bennünket? Mire hív ma Jézus bennünket, mint gyülekezetet?

4. A végső mérce

Pál két gondolatban ad választ a kérdésre. Az első: *"Az ismeret felfuvalkodottá tesz, a szeretet pedig épít. ... Ha valaki szereti az Istent, azt már ismeri az Isten."* Azaz az Istennel való kapcsolatban az első nem az ismeret, hanem a szeretet. Nem az a kérdés, mennyi ismereted van, hanem az, hogy szereted(-e) az Urat. Nem az a kérdés, hogy milyen tudásod van, hanem az, hogy amint szeretetben odaadod magad neki, ő hogyan ismer téged. Szeretet, nem ismeret a mércéje egy keresztény gyülekezet érettségének. A második: *"Ezért tehát, ha az étel megbotránkoztatja testvéreimet, inkább nem eszem húst soha, hogy őt meg ne botránkoztassam."* Szeretet.

A korinthusiak így gondolkodtak: az ismeret hatalom, és a hatalom szabadságot és jogokat ad. Ezzel élünk. Pál azt mondja: a szeretet épít, alkalmat és szabadságot ad arra, hogy másoknak

szolgáljunk. Ez tehát a következőre hív bennünket: minden ismeretünk, tudásunk, lelki ajándékunk, lelki látásunk, karizmánk, vezetési vagy pszichológiai ismeretünk, teológiai vagy bibliai tudásunk legyen a második. Minden ismeretünket, amellyel magunkat felemeljük, másokat pedig lenézünk, akár igaz és helyes ismeretet is haladjon meg a szeretet. Mert ha csak ismerünk, büszkék, gőgösek vagyunk. Ha Istent szeretjük, akkor pedig tudjuk, hogy ő ismer minket... Haladja meg a szeretet az ismeretet! Továbbá, lássuk meg, hogy nagyobb szabadság lemondani a szabadságomról, mint élni vele - ha ezt követeli a testvéreim iránti szeretet. Nagyobb érettség nem élni azzal, amivel élhetnék, mint ragaszkodni a szabadságomhoz. Ez a szeretet.

Hogyan születik és növekszik bennünk és közöttünk ez a szeretet? A názáreti Jézus Krisztus értünk való halálának befogadása által. Hiszen a korinthusiak bálványának, az ismeret és bölcsesség, az okosság és kifinomult műveltség bálványának ő a kihívás. Az ismeretből sohasem lesz szeretet. Szeretet bennünk Isten iránt hálából születik. Aki az ismeret útján közelíti Istent, egy ponton fel kell hogy adja ezt, mert Isten ismerete, Isten bölcsessége a legnagyobb bolondságban adatik. Istent, az egyedül igaz és élő Istent nem az ismeret és bölcsesség útján ismered meg, hanem a kereszten függő Isten Fiával való szembesülés által. Amikor minden emberi ismeret és bölcsesség semmissé lesz, mert felragyog Isten szeretete és hatalma abban, hogy Jézus Krisztus a keresztre adta. És akkor felragyog a szívben a hála és szeretet. ÁMEN!

(Lovas András)